

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

488. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 20. A 21. MARCA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – najvzdialenejšie regióny Európskej únie: smerom k zabezpečeniu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“

COM(2012) 287 final

(2013/C 161/09)

Spravodajca: **pán MALOSSE**

Európska komisia sa 20. júna 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie – najvzdialenejšie regióny Európskej únie: smerom k zabezpečeniu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“

COM(2012) 287 final.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. marca 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 488. plenárnom zasadnutí 20. a 21. marca 2013 (schôdza z 20. marca) prijal 165 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania – „Zmeniť NR na platformy Európy“

1.1 Prioritou EÚ voči najvzdialenejším regiónom (ďalej len „NR“) v súčasnosti musí byť posilnenie väzieb, ktoré ich spájajú s európskym kontinentom a pocit príslušnosti občanov k európskemu projektu. V niektorých oblastiach, ako napr. biodiverzita, pozorovanie Zeme, obnoviteľné zdroje energie, integrácia kultúr, laboratórií, experimentačných terénov, môžu byť NR dokonca modelom pre Európu.

1.2 NR majú pre budúcnosť Európy významné prednosti, okrem iného: talentovanú pracovnú silu, poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo a priemyselnú výrobu, kvalitný cestovný ruch, zemepisnú polohu, vďaka ktorej sú významnou platformou Európy. NR musia mať možnosť využívať všetky výhody vnútorného trhu za rovnakých podmienok ako ostatné európske regióny.

1.3 Napriek extrémne napätej situácii v rozpočtovom pláne nesmie dôjsť k zníženiu konkrétnej podpory NR. Tieto regióny musia mať k dispozícii zodpovedajúce finančné prostriedky, aby mohli dosiahnuť ciele stanovené v stratégii Európa 2020 a kompenzovať svoje znevýhodnenia spojené najmä s ich odľahlosťou.

1.4 Európska politika v prospech NR síce priniesla dobré výsledky, je však potrebné oživiť koncepciu najvzdialenejších regiónov na osobitnom právnom základe stanovenom v ZFEÚ a dať jej strategickú a ambicióznejší rozmer. Tieto regióny už nemožno vylúčiť ani z európskych politík v oblasti veľkých sietí, výskumu, mobility a pozorovania Zeme.

1.5 Je potrebné zhodnotiť nástroj POSEI a rozšíriť ho na poľnohospodársku a nepoľnohospodársku výrobu NR.

1.6 Je takisto potrebné, aby bol článok 349 Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“) skutočne uplatňovaný v niekoľkých európskych politikách, ako napr. v oblasti hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, rybolovu a životného prostredia s cieľom zohľadniť konkrétne zemepisné a klimatické špecifiká NR. Momentálna zdržanlivosť Európskej komisie sa s ohľadom na znenie Zmluvy nezdá byť veľmi opodstatnená. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala a zverejnila analýzu uplatňovania článku 349.

1.7 Pre NR majú zásadný význam mladí ľudia a zamestnanosť. Jednou z priorit európskych politík pre NR musí byť sociálny rozmer. Preto ho treba skutočne rozvíjať, a to prostredníctvom uplatňovania krátkodobých, strednodobých a dlhodobých opatrení a programov prostredníctvom programov na podporu vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré budú prispôbené potrebám pracovníkov v týchto regiónoch, ako aj na podporu činností pre vytváranie pracovných miest a bohatstva.

1.8 Európa bude môcť zlepšiť svoju konkurencieschopnosť aj prostredníctvom programov uplatňovaných v NR, napr. v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, námorných vied, skúmania biodiverzity, lesníctva, zdravotníctva a boja proti tropickým chorobám.

1.9 Je zjavné, že NR treba lepšie začleniť do ich zemepisného prostredia. Mnoho príkladov svedčí o tom, že pre Európsku komisiu je zvyčajne ťažké pochopiť strategickú úlohu NR ako európskej platformy v rámci zahraničných politík EÚ, najmä obchodnej politiky, politiky v oblasti rybného hospodárstva a politiky rozvojovej spolupráce. Je nevyhnutné, aby Európska komisia podporovala regionálnu spoluprácu rozhodným, viditeľnejším a aktívnejším spôsobom.

1.10 Zapojenie občianskej spoločnosti do stratégie EÚ nemôže byť len heslom. EHSV navrhuje usporiadať okrúhle stoly s účasťou aktérov občianskej spoločnosti z každého NR s cieľom vypracovať „akčné plány“, ktoré by stanovili ciele a etapy uplatňovania stratégie Európa 2020. EHSV je pripravený začať tento proces v spolupráci s konferenciou predsedov a s hospodárskymi a sociálnymi radami NR.

1.11 Okrem toho EHSV podporuje usporiadanie štruktúrovaného dialógu medzi občianskou spoločnosťou NR a občianskou spoločnosťou jednotlivých susediacich krajín (Latinská Amerika, Atlantický oceán, Karibik, Indický oceán). Išlo by najmä o zapojenie predstaviteľov NR do dialógu, ktorý Európska komisia začala v rámci dohôd o hospodárskom partnerstve (APE). EHSV podporuje vytvorenie monitorovacích výborov s účasťou občianskej spoločnosti v rámci všetkých dohôd o hospodárskom partnerstve a žiada, aby sa do týchto výborov zapojili NR, ak sa ich to týka.

1.12 EHSV navrhuje vytvoriť vo všetkých NR zastúpenia EÚ, aby väzby medzi EÚ a týmito regiónmi boli hmatateľnejšie, viditeľnejšie a priamejšie.

2. Úvod a všeobecné pripomienky

2.1 V článku 349 a článku 355 ZFEÚ sa stanovuje a uznáva špecifickosť najvzdialenejších regiónov, ktoré navyše od roku 1989 využívajú konkrétny program zameraný na podporu sociálno-hospodárskych opatrení s cieľom dosiahnuť lepšie zblíženie týchto regiónov so zvyškom EÚ.

2.2 NR značne rozširujú územie a geografickú prítomnosť EÚ vo svete, zväčšujú tak politický, hospodársky a kultúrny vplyv Európy a rozširujú možnosti rybolovu o obrovské oblasti v Atlantickom a Indickom oceáne. Úlohu NR ako platformy Európy treba lepšie využiť, a to tým, že budú začlenené do transeurópskych sietí (ako sú TEN-T, digitálne siete), bude im poskytnutý prednostný prístup k európskym programom pozorovania Zeme (GMES, GALILEO) a k európskym programom výskumu v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a biodiverzity. Prostredníctvom rôznych programov mobility a spolupráce sa musia NR takisto využiť na šírenie európskeho vplyvu vo svete. Prítomnosť konkrétnych zástupcov EÚ v týchto regiónoch, ktorá je vzhľadom na ich odľahlosť opodstatnená, bude nielen politickým signálom, ako aj účinným nástrojom na podporu tejto úlohy platformy.

2.3 Aj EHSV už viac než 20 rokov podporuje aktivity občianskej spoločnosti NR, aby sa priblížila EÚ a bola lepšie vypočítaná a zapájaná do konzultácií. V tomto ohľade je vhodné poukázať predovšetkým na možné negatívne dôsledky obchodnej politiky pre NR, najmä v dôsledku dohôd o voľnom obchode a dohôd o hospodárskom partnerstve so susednými krajinami týchto NR⁽¹⁾. Musíme žiaľ konštatovať, že Európska komisia sa touto otázkou vo svojom oznámení nezaoberala a nezohľadňuje odporúčania stanoviska EHSV (spravodajca Coupeau)⁽²⁾ zo 17. februára 2010, najmä pokiaľ ide o spravidelné opatrenia.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vplyv dohôd o hospodárskom partnerstve na najvzdialenejšie regióny (karibská oblasť)“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 28.

⁽²⁾ Tieto odporúčania sa nachádzajú aj v ďalších dokumentoch, napr.: štúdia Európskej komisie „Faktory rastu v NR“, ktorú vypracoval inštitút Iseri EUROPA, správa, ktorú objednal člen Komisie zodpovedný za vnútorný trh Michel BARNIER na tému „Pozícia NR na jednotnom trhu a vplyv EÚ vo svete“ a ktorú vypracoval Pedro SOLBES MIRA, štúdia Európskej komisie na tému „Demografické a migračné trendy v NR: vplyv na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť“, ktorú vypracoval inštitút INED, správa Európskeho parlamentu s názvom „Úloha politiky súdržnosti v najvzdialenejších regiónoch Európskej únie v kontexte stratégie Európa 2020“, ktorú vypracoval Nuno TEIXEIRA, Komisia REGI, správa Európskeho parlamentu s názvom „Úloha regionálnej politiky pod vplyvom zmeny klímy na NR“.

2.4 Ďalším nedostatkom tohto oznámenia je to, že sa nezaobrádajú dôsledkami významnej politickej skutočnosti, ktorou je príslušnosť NR k Európskej únii. Verejná diskusia na ostrove Réunion ukázala, že zložky občianskej spoločnosti sú oddané európskej integrácii, ktorá nebola nikdy spochybnená. EHSV sa teda domnieva, že by sa stratégia EÚ vo vzťahu k NR mala prednostne zamerať na zlepšenie ich začlenenia do európskeho celku, pričom by však bolo potrebné zohľadniť ich situáciu.

3. Špecifické otázky

3.1 Pri uplatňovaní politiky súdržnosti sa zjednodušenie a urýchlenie postupu výberu a pridelovania prostriedkov stalo bezpodmienečnou nutnosťou. Zodpovednosť za omeškania a neprimerané odklady často pripadá v prvom rade EÚ a vnútroštátnym orgánom. Závažne to poškodzuje dôveryhodnosť EÚ, takže je nutné tento problém bezodkladne riešiť, a to ešte predtým, než sa pristúpi k skúmaniu budúcich finančných vyhládok.

3.2 Ďalšou dôležitou podmienkou pre budúce programy EÚ je zabezpečiť lepšiu viditeľnosť a koncentráciu európskej podpory. Aktuálne rozptýlenie prostriedkov je tiež faktorom neúčinnosti a zdrojom kritiky. Ako už bolo uvedené v stanovisku, ktoré vypracoval pán Coupeau, EHSV odporúča v tejto fáze zamerať sa na tri hlavné priority. V prvom rade je to vzdelávanie a odborná príprava zameraná na podporu zamestnanosti najmä mladých ľudí (vrátane podpory základných infraštruktúr), pretože najlepším bohatstvom týchto regiónov je samozrejme talent a podnikavosť občanov. V druhom rade je dôležité opierať sa o súkromný sektor, ktorý vytvára bohatstvo a pracovné miesta: MSP, cestovný ruch, služby poskytované výrobným postupom, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo. Po tretie sú prioritou investície do veľkých sietí (IKT, doprava, odpad, voda, energia, atď.), ktoré zaručia občanom spravodlivý prístup k službám všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré sa podieľajú na konkurencieschopnosti regiónov.

3.3 Otázka trvalého rozvoja je dôležitá, musí sa však rozšíriť aj na mnohé iné faktory ako je životné prostredie. Napríklad v oblasti cestovného ruchu trvalý rozvoj zahŕňa rešpektovanie miestnych identít, regionálne zručnosti, zachovanie tradičného spôsobu života, jazyk, alebo tiež typická miestna výroba. Otázky dostupnosti pre všetkých, demografického vývoja a riešenia závislosti majú v NR obzvlášť veľký význam, Európska komisia im však v svojom oznámení nevenuje dostatočný priestor.

3.4 EHSV vyzýva Komisiu, aby preskúmala možnosť zahrnúť do pravidiel verejného obstarávania problematiku najvzdialenejších regiónov. Vzhľadom na špecifické podmienky v NR je potrebné venovať pozornosť miestnej zamestnanosti, ale takisto je potrebné aj zabrániť sociálnemu dumpingu zo strany susediacich krajín, v ktorých sú mzdové náklady omnoho nižšie,

ako aj agresívnym praktikám nízkych cien určitých hospodárskych subjektov, ktorých cieľom je najprv zlikvidovať miestnu konkurenciu a následne uplatňovať monopolnú politiku s vysokými cenami.

3.5 Pokiaľ ide o vzťahy so susednými tretími krajinami, EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že v oznámení Komisie chýba jasná vízia, ako ju odporúčal pán Coupeau vo svojom stanovisku. EHSV zdôrazňuje význam činností spojených so spoluprácou medzi NR a susediacimi krajinami, najmä krajinami AKT, v podobe spoločných projektov spolupráce, na ktoré budú uvoľnené prostriedky z ERF, EFRR, ESF, EPFRV, EFNRR. V tejto oblasti sa uskutočnilo mnoho štúdií, ale pre nedostatok prevádzkových pravidiel bolo zavedených len málo konkrétnych projektov spolupráce. Existuje pritom veľa možností spolupráce, a to v oblasti dopravy, cestovného ruchu, vzdelávania, zdravotníctva, rybného hospodárstva a poľnohospodárstva, výskumu a vývoja či ochrany životného prostredia. Nezodpovedaná ostáva takisto aj otázka obchodnej politiky EÚ. Dohody či prípadné budúce dohody o voľnom obchode a dohody o hospodárskom partnerstve predstavujú skutočnú hrozbu pre citlivé hospodárstvo niektorých NR. Pokiaľ nebudú v obchodnej politike EÚ zohľadnené skutočné záujmy NR, stratí návrh stratégie EÚ vo vzťahu k týmto regiónom akýkoľvek zmysel.

3.6 Nakoniec treba vyjadriť poľutovanie nad tým, že sa v tomto oznámení Komisie venuje tak málo priestoru vymedzeniu partnerstva s občianskou spoločnosťou NR, zavedeniu štruktúrovanej konzultácie s občianskou spoločnosťou pri zavádzaní činností spojených so zabezpečením súdržnosti a vypracovaní projektov, ktoré by umožnili posilniť pocit európskej identity u obyvateľstva pomocou informačných kampaní, európskeho občianstva a programov mobility. EHSV odkazuje na svoje stanovisko na tému „Európsky etický kódex pre oblasť partnerstva (CCP)“⁽³⁾.

4. Návrhy do budúcnosti

4.1 Program POSEI (Program osobitných alternatív pre odľahlosť a ostrovný charakter).

4.1.1 Uplatnenie tohto programu by malo byť predmetom dôkladného hodnotenia. Okrem dôležitých zdrojov, ktoré sú v POSEI vyčlenené na dva typy výroby v NR (cukor a banány), treba ešte vziať do úvahy mnohé ďalšie miestne výrobky, ktorých vývoz by sa dal podporiť (vanilka, ovocie a zelenina, produkty rybolovu atď.).

4.1.2 Prostriedky vyčlenené na programy POSEI v oblasti poľnohospodárstva by sa mali zachovať a dokonca navýšiť, aby bolo možné pokračovať v rozvoji tak výroby pre vývoz, ako aj výroby pre miestny trh a rovnako zabezpečiť dodávky surovín a základných výrobkov.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 23.

4.2 Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť

4.2.1 EHSV víta skutočnosť, že Európska rada sa rozhodla naďalej poskytovať NR zvláštne zaobchádzanie, aby mohli maximálne využívať dostupné prostriedky, pričom im ponúka mieru spolufinancovania vo výške 85 % nezávisle od výšky ich príjmov. EHSV však napriek tomu vyjadruje poľutovanie nad tým, že miera spolufinancovania v prípade osobitného príspevku na vyrovnanie dodatočných nákladov vyplývajúcich z najvzdialenejšej polohy regiónov zostáva na úrovni 50 %, a navrhuje Komisii, aby postupovala dostatočne flexibilne na zaručenie jeho plnej účinnosti.

4.2.2 EHSV takisto vyjadruje znepokojenie nad tým, že návrhy Európskej komisie v súvislosti s územnou spoluprácou neponúkajú konkrétne riešenia týkajúce sa nevyhnutnosti regionálneho začlenenia NR.

4.3 Programy mobility: je potrebné, aby EÚ občanom NR zaručila rovnaký prístup k tomuto typu programov, či už v oblasti práce alebo vzdelávania. Nedá sa napríklad súhlasiť so zjavným rozporom medzi zámerom umožniť mladým ľuďom a akademickým pracovníkom z NR plne využívať programy mobility EÚ, ako je „Erasmus pre všetkých“, a popieraním zemepisnej polohy týchto regiónov tým, že sa nepreplácajú výdavky za dopravu, ktoré vzhľadom na ich odľahlosť vzniknú či už študentom odchádzajúcim do NR alebo študentom, ktorí odchádzajú do inej krajiny EÚ.

4.3.1 Ďalším paradoxom je to, že program „Erasmus pre všetkých“ nezohľadňuje ani tretie krajiny susediace s NR. Tieto rozpory je nutné odstrániť. Zvláštny program ERASMUS MUNDUS pre NR by mal umožniť organizovanie výmeny mladých ľudí medzi NR a okolitými krajinami a podporiť tak európsku identitu a kultúru prostredníctvom týchto európskych platforiem.

4.4 Dostupnosť

4.4.1 EHSV podporuje spoločne s Európskym parlamentom myšlienku, že je nevyhnutné stanoviť rámec ad hoc v oblasti dopravy a IKT, aby mohli NR účinne riešiť problém územnej odľahlosti a digitálnej priepasti, ktorému čelia.

4.5 Regionálna integrácia

4.5.1 NR musia byť automaticky spôsobilé na cezhraničnú spoluprácu, bez ohľadu na kritérium námornej hranice vo vzdialenosti 150 km.

4.5.2 Pre účinné regionálne začlenenie NR je potrebné prijať opatrenia, ktorými sa zlepší prepojenie týchto regiónov s tretími krajinami v ich okolí a podporí sa nevyhnutná internacionalizácia ich MSP.

4.5.3 Európska únia musí bezpodmienečne uskutočniť posúdenie vplyvu pri uzatváraní obchodných dohôd či dohôd o rybolove medzi EÚ a krajinami susediacimi s NR a informovať o rokovaní politické orgány a občiansku spoločnosť NR a zapájať ich do záležitostí, ktoré sa ich priamo týkajú.

4.5.4 Odborné a právne kruhy NR sa zaujímajú aj o otázku bezpečnosti investícií v ich zemepisnej oblasti. EHSV v tomto ohľade podporuje vytvorenie advokátskej komory NR, ako aj ďalšie iniciatívy tohto druhu, napr. Atlantické centrum pre arbitráž a iné.

4.5.5 V mnohých oblastiach (doprava, spracovanie odpadu...) by regionálna integrácia priniesla úspory z rozsahu, pokiaľ by EÚ dala dôraznejšie než doteraz najavo svoju vôľu urobiť z NR platformy Európy.

4.6 Podpora podnikov

4.6.1 Článok 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ predstavuje skutočný koncepčný pokrok, pretože Komisii umožňuje diferencovane zohľadniť rôzne ekonomiky jednotlivých NR v rámci vnútroštátnej regionálnej pomoci, ako aj zjavné nedostatky v štátnej pomoci na iné účely (výskum, inovácie, doprava, životné prostredie atď.). EHSV poukazuje na aktuálny rozpor medzi prioritami stratégie Európa 2020 a nedostatkami rámcov pre hospodársku súťaž, pokiaľ ide o štátnu pomoc určenú na výskum/inovácie alebo na životné prostredie v NR. Tieto rozpory treba do budúcnosti odstrániť.

4.6.2 V súvislosti s prebiehajúcim prieskumom európskeho rámca pre štátnu pomoc sa NR obávajú, či zostane v platnosti súčasný rámec. Požadujú zachovanie čo najpriaznivejšieho prístupu, zladenie pomoci na jednotlivé účely (investičná pomoc podnikom s vyššou mierou podpory a časovo neobmedzená prevádzková pomoc v stále rovnakej výške pre kompenzáciu vyšších nákladov spojených s odľahlosťou v súlade s článkom 349 ZFEÚ) a snahu o uplatňovanie jednoduchých a pružných postupov.

4.6.3 NR majú značnú potrebu pracovných miest, aby mohli skončiť so štrukturálnou nezamestnanosťou, ktorá postihuje všetky vrstvy obyvateľstva. Ich podniky sú svojou podstatou malé a stredné podniky, ktoré často pôsobia na geograficky obmedzených trhoch, a majú teda úplne iný charakter než podniky na európskom kontinente. Je dôležité, aby bola rovnako ako v období rokov 2007 – 2013 zachovaná možnosť poskytovať podporu všetkým druhom podnikov.

4.6.4 Zdá sa, že intenzita investičnej podpory v NR sa stabilizovala na úrovni z obdobia rokov 2007 – 2013 a do

budúcnosti by sa mali zachovať stropy a zásada „bonusu pre NR“. EHSV upozorňuje na chýbajúce zmeny týkajúce sa obchodu v rámci Spoločenstva, najmä kvôli veľmi nízkej atraktivite trhov v NR pre zahraničných investorov. EHSV preto odporúča naďalej schvaľovať časovo neobmedzenú prevádzkovú pomoc, ktorej výška sa nebude znižovať.

4.6.5 Verejná pomoc vrátane európskej pomoci by sa mala dlhodobo zamerať predovšetkým na investície podnikov v NR do inovácií, digitálnej agendy a nadväzovania partnerstiev v ich zemepisnej oblasti.

4.6.6 NR sa vyznačujú zvláštnou štruktúrou, ktorá pozostáva takmer výhradne z veľmi malých podnikov. Komisia by mala vo svojej stratégii klásť dôraz na účinné uplatňovanie európskej iniciatívy „Small Business Act“ (zákon o drobnom podnikaní) a zásady „Think Small First“ (malé podniky majú prednosť), najmä pokiaľ ide o postupy a kontrolu. V NR treba pozorne dohliadať na pravidlá hospodárskej súťaže, a chrániť tak záujmy malých a stredných podnikov.

4.7 Energetika

4.7.1 Vzhľadom na svoju zemepisnú polohu sú najvzdialenejšie regióny veľmi zraniteľné a energetické výzvy musia riešiť iným spôsobom ako kontinentálna Európa. EÚ musí uľahčiť najvzdialenejším regiónom zabezpečovanie dodávok energie v komplexnom prostredí a podmienkach, ktoré značne zvyšujú ceny a obmedzujú konkurencieschopnosť.

4.7.2 Získavanie a využívanie domácich zdrojov energie je pre najvzdialenejšie regióny obzvlášť dôležité, a to tak prostredníctvom energie získavanej z ropy alebo zemného plynu, ako aj čistej energie s nízkymi emisiami uhlíka, ako napr. veternej, tepelnej, solárnej, vodnej a morskej (prílivu, vln, prúdov, tepla).

4.7.3 EHSV navrhuje, aby sa v týchto regiónoch podnietil výskum v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a aby sa prostredníctvom finančných nástrojov EÚ podporili energetické projekty v najvzdialenejších regiónoch, s ohľadom na ich špecifiká.

4.8 Poľnohospodárstvo

4.8.1 Je zjavné, že poľnohospodárstvo má pre NR zásadný význam. Dáva ľuďom prácu, má vplyv a pomáha chrániť prostredie a tradičný spôsob života. EÚ musí pokračovať v úsilí o diverzifikáciu a potravinovú sebestačnosť NR, a nesústreďovať sa len na cukor a banány. Rovnako je potrebné zachovať existujúcu rovnováhu medzi poľnohospodárskou výrobou orientovanou na export a poľnohospodárskou výrobou určenou na zásobovanie miestnych trhov.

4.8.2 Európska pomoc svojimi postupmi občas zvyhodňuje veľké podniky alebo využívanie sprostredkovateľov. Je potrebné zmeniť tento trend, ktorý zanedbáva záujmy malých nezávislých výrobcov, ktorí v NR prevládajú. Európska pomoc musí slúžiť takisto aj na zlepšenie fungovania potravinového reťazca a podporu účasti poľnohospodárov a ich organizácií.

4.9 Rybné hospodárstvo

4.9.1 EHSV víta postoj Komisie, že by sa malo dbať na to, aby rozhodovanie v tejto oblasti malo viac regionálny charakter a viacej prihliadalo na morské oblasti v jednotlivých regiónoch a miestne zásoby rýb a aby bol zriadený poradný výbor pre NR. Na lepšie zohľadnenie špecifického kontextu NR je však potrebné poradný výbor usporiadať podľa morských oblastí NR, pretože úlovky rýb sa v jednotlivých NR značne líšia.

4.9.2 Navrhovaná reforma politiky v oblasti rybného hospodárstva neprináša uspokojivé riešenie situácie NR, napr. najmä pokiaľ ide o pomoc rybárskej flotile (stavba/nákup lodí a ich modernizácia, riadenie intenzity rybolovu, vplyv dohôd o rybolove medzi EÚ a tretími krajinami na NR) či absenciu vývoja programu POSEI v oblasti rybného hospodárstva, ktorého obsah by mal byť koncepcne preskúmaný podľa vzoru existujúcej schémy pre program POSEI v oblasti poľnohospodárstva. Výbor okrem toho poukazuje na svoje pripomienky uvedené v stanovisku z vlastnej iniciatívy na tému „Rozvoj regionálnych oblastí riadenia rybolovných zdrojov a kontroly rybolovu“ z 27. októbra 2011 (spravodajca: pán BURNS).

4.10 Lesné hospodárstvo

4.10.1 Za zváženie stojí príležitosť, ktorú predstavuje možnosť pestovať udržateľné špeciálne tropické a subtropické tvrdé drevo v najvzdialenejších regiónoch a zámorských krajinách a územiach. Ich zvláštny vzťah s Európou by im umožnil priamy prístup, pretože sú schopné dodávať certifikované drevo, pri ktorom bude možné zaručiť, že neboli porušené certifikačné pravidlá organizácie Forest Stewardship Council (FSC).

4.10.2 Je potrebné vziať do úvahy špecifický trh, ktorý predstavuje drevo určené na zvláštne projekty reštaurovania historických pamiatok, keďže veľa pôvodných druhov dreva je na zozname ohrozených drevín, a sú preto legálne len veľmi ťažko dostupné. Mahagón, ipé, virola, padauk, vavrín, ramín, apitong či wenge sú iba niektoré z drevín, ktoré sú potrebné na projekty reštaurovania.

4.10.3 Okrem dreva poskytujú tropické a subtropické lesy ideálne prostredie pre pestovanie vzácných druhov rastlín, ktoré sa používajú v lekárske a kozmetickom priemysle. Drevo z tropických a subtropických lesov nie je zdrojom rýchlych ziskov, no ponúka týmto regiónom obrovskú možnosť dlhodobo profitovať z veľmi výnosných trhov, ktoré vyžadujú prístup k týmto vzácnym druhom drevín a rastlín.

4.11 Výskum a vývoj

4.11.1 EHSV podporuje zachovanie európskeho programu pre životné prostredie, ako aj akčný plán pre biodiverzitu (80 % európskeho potenciálu v tejto oblasti sa nachádza v NR) a lepšie zohľadnenie potenciálu NR v budúcich programoch stratégie Európa 2020, najmä v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, udržateľného rozvoja a námorných vied.

4.11.2 Komisia dostatočne nerozvíja potenciál NR v tomto smere.

4.11.3 EHSV podporuje zámer vytvoriť európske siete zoskupení v týchto oblastiach so zapojením NR.

4.12 Posilnenie sociálneho rozmeru rozvoja NR

4.12.1 EHSV vyjadruje potešenie nad tým, že sa Komisia zaoberá sociálnym rozmerom európskeho modelu v rámci stratégie Európa 2020. Tento záujem sa nesmie obmedzovať na len na želania, ale musí sa odraziť na konkrétnych záväzkoch. Žiadny európsky občan nesmie byť vylúčený či ponechaný bez pomoci na ceste rozvoja. V tom je celý zmysel európskej solidarity. EHSV víta návrh predsedu vlády autonómneho spoločenstva Kanárske ostrovy na zavedenie núdzového plánu na boj proti masovej nezamestnanosti, ktorá sa mimoriadne zvyšuje.

4.12.2 Okrem zavádzania strategických pilierov EHSV zdôrazňuje:

4.12.2.1 Hlavné základné potreby: voda pre všetkých (jednotlivcov a hospodárstvo), udržateľná energia, čistenie odpadových vôd, likvidácia odpadu – toto všetko je pre tieto regióny mimoriadne dôležité. V tomto ohľade sa v oznámení nekladie dostatočný dôraz na potrebu riadneho fungovania sieťových služieb v NR.

4.12.2.2 Európska stratégia v oblasti cestovného ruchu, ktorý je významným faktorom, má pre NR veľký význam. Do tejto stratégie je nevyhnutné začleniť udržateľný rozvoj a rešpektovanie identity ako základných pilierov rozvoja tohto odvetvia, aby sa zamedzilo kultúrnej asimilácii a zastavaniu morských oblastí. EHSV v tejto súvislosti pripomína oznámenie Komisie o modrom raste a stanovisko, ktoré Výbor momentálne pripravuje ⁽⁴⁾.

4.12.2.3 Európska komisia musí vo svojej stratégii viac zohľadniť kultúrny rozmer. NR predstavujú v tomto ohľade pre EÚ výnimočné bohatstvo. EHSV preto odporúča, aby sa v akčných plánoch pre uplatňovanie stratégie Európa 2020 zásadne posilnila oblasť kultúry.

V Bruseli 20. marca 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Modrý rast – príležitosti pre udržateľný rast v morskom a námornom odvetví“, (Pozri stranu 87 tohto úradného vestníka).